

СТАНОВИЩЕ

от **акад. проф. д-р Дроздстой Стоянов Стоянов**, дмн, МУ Пловдив
(акад. дл., име, презиме, фамилия, н.ст. – научна организация)

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен '**доктор**'

Автор: Анита Мулушева

Тема: ЛОКУС НА КОНТРОЛ, КОПИНГ-МЕХАНИЗМИ И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ ПРИ ПАЦИЕНТИ С КАРЦИНОМ НА ПИКОЧНИЯ МЕХУР

Научна специалност: 3.2. Психология, Клинична психология

Научен ръководител: проф. Ваня Матанова, д.пс.н.

Научен консултант: проф. Н. Нейков

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеното становище се основава на следните документи:

- дисертационен труд
- автореферат
- списък на научните публикации по темата на дисертацията

2. Актуалност на тематиката

Проблемът за взаимната връзка между копинг стратегиите, локуса на контрол и качеството на живот при пациенти с онкологични заболявания, разработен в дисертационния труд, е изключително актуален в научно и научно-приложно отношение. Независимо, че в своя предмет дисертацията е фокусирана върху специфично заболяване (карцином на пикочния мехур), по мое убеждение, получените резултати могат да бъдат екстраполирани върху много други болестни състояния в онкологията. Имайки предвид не само честотата на разпространение, както и нарушенията в качеството на живот при тази нозология, те съставляват сериозен социо-икономически проблем на модерното общество.

3. Познаване на проблема

Докторантът притежава системен клиничен опит в областта на клиничната онкопсихология.

В първия раздел е представен литературен обзор по проблема за базисния конструкт за това проучване, локуса на контрол според теорията на Ротър и неговото отношение към здравето субективно функциониране. По-нататък са представени концепциите за копинг стратегиите според изследванията на Лазарус и качеството на живот като комплексен феномен по принцип и при онкологични заболявания в частност. Направеният преглед на литературата е сполучливо контекстуализиран в психоонкологията. Това структурирано експозе представя един задълбочен поглед и ни ориентира към изключителното многообразие на това иначе фундаментално понятие за всяко клинично изследване. По този начин се адресират условията и предпоставките за дизайна на дисертационния труд.

4. Методика на изследването

Докторантът е използвал батерия (панел) от методи за измерване на описаните в литературния обзор конструкти. Изборът на методите е теоретично и емпирично обоснован.

Избраните методики са взаимно-допълващи се по отношение на своята познавателна, диагностична и клинично- предиктивна стойност.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Използваният инструментариум за статистически анализ като цяло са подходящи с оглед на поставените цели и задачи. На основа на направените изводи могат да се оформят две групи приноси на настоящия дисертационен труд.

Теоретични приноси:

- Обобщено е развитието на идеите и парадигмите, които очертават изучаваните феномени локус на контрол, копинг-механизми и качество на живот от откриването им до наши дни.
- Постигнато е цялостно обяснение на наблюдаваните феномени от няколко различни посоки на изследвания в областта на онкологичните заболявания;

Приложни приноси:

- Доказа се, че качеството на живот е свързано и се влияе от копинг-механизмите, което дава насока за разработване на програми за рехабилитация на дезадаптивните копинг-механизми при пациентите.
- *Локусът на контрол влияе върху удовлетвореността от живота*, респективно качеството на живот на пациентите с карцином на пикочния мехур. Пациентите си с *вътрешен локус на контрол* са по-удовлетворени от пациентите с *външен локус на контрол*.
- Данните ще са в помощ при изготвяне на програми свързани с рехабилитация на стреса и дистреса, след поставяне на онкологичната диагноза и по пътя на активното лечение с болестта.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

По темата на дисертацията са реализирани общо 7 публикации на български език, от които 5 в пълен текст и 2 в резюмета на научни доклади.

Личното участие на докторантката в проведеното дисертационно изследване е решаващо. Нямам критични забележки или препоръки по същество към проведеното изследване и представените материали.

7. Автореферат

Авторефератът, пресъздаващ накратко основните щрихи на научния труд, отговаря напълно на регламентираните изисквания и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“.

Дисертационният труд показва, че докторантката Анита Милушева **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност клинична психология, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’** на Анита Милушева в докторска програма по клинична психология.

Изготвил становището:

акад. проф. д-р Дроздстой Стоянов, дмн